

Postulaty Think Tanku ds. Klimatu CCIFP Środki zaradcze na sezon jesienno-zimowy 2022/2023

Nadchodzący sezon jesienno-zimowy 2022/2023 może okazać się wyjątkowo trudny. Sankcje nałożone na Rosję spowodowały, że spadła dostępność paliw a ich ceny gwałtownie wzrosły. Producenci energii elektrycznej i ciepła - a także przemysł - mają problemy z utrzymaniem wymaganego wolumenu zapasów surowca oraz spełnieniem norm dotyczących jakości paliw. Nasiliły się obawy przemysłu o możliwość wystąpienia zakłóceń ciągłości produkcji. Mając to na uwadze, opracowaliśmy listę doraźnych rozwiązań, których przyjęcie pomoże złagodzić skutki kryzysu dla polskiej gospodarki i społeczeństwa.

Nasze postulaty dla administracji publicznej, odpowiedzialnej za bezpieczeństwo energetyczne Polski, obejmują:

1. SEKTOR CIEPŁOWNICZY

Polski sektor ciepłowniczy zużywa około 25 mln ton węgla rocznie, z czego 50% spalane jest w elektrociepłowniach a 50% w indywidualnych kotłach grzewczych. Sieci ciepłownicze dostarczają ciepło do ponad 16 mln osób w Polsce - to liczba najwyższa spośród wszystkich państw członkowskich UE. Około 65% ciepła w sieciach wytwarzają wysokosprawne jednostki kogeneracyjne a 35% - kotle. Polskie kopalnie wydobywają rocznie około 55 mln ton węgla. Ograniczenia w sprzedaży węgla kamiennego z polskich kopalń lokalnym producentom ciepła przekładają się na konieczność maksymalnego oszczędzania paliwa.

1.1 Obniżanie temperatury przez dostawców ciepła

Biorąc pod uwagę dzisiejsze, dość łagodne zimy, obniżenie temperatury ciepłej wody w sieci wydaje się racjonalne i uzasadnione. Obniżenie temperatury o zaledwie 1°C może zmniejszyć zapotrzebowanie na paliwo o 10%, co pozwoli zaoszczędzić nawet 2 mln ton węgla kamiennego rocznie.

Aby umożliwić takie oszczędności, konieczna jest zmiana norm obliczeniowych i parametrów regulacyjnych. Wiąże się to ze zmianą sposobu traktowania reklamacji, które powinny odnosić się do nowych, zmienionych norm.

Polska nie byłaby pierwszym krajem, który przyjąłby takie rozwiązanie. Jednym z pierwszych krajów, które podążyły tą drogą jest Francja, która w kwietniu br. przyjęła tzw. Circulaire no 268.

1.2 Odpady komunalne do celów grzewczych traktowane jak biomasa

Problemy związane z dostępnością paliwa można złagodzić poprzez lokalne wykorzystanie paliw, w tym odpadów komunalnych.

Większość polskich miast ma kłopot z zagospodarowaniem odpadów komunalnych. Zasadne jest dążenie do przyspieszenia budowy spalarni odpadów m.in. poprzez uproszczenie procedur

administracyjnych związanych z uzyskiwaniem pozwoleń, zwłaszcza dla małych jednostek wykorzystujących do 25 000 t/r odpadów.

Szerokie, lokalne wykorzystanie odpadów komunalnych jako paliwa może przyczynić się do zaoszczędzenia nawet 1,5 mln ton węgla kamiennego rocznie.

1.3 Wsparcie dla produkcji biometanu, jego wprowadzania do sieci dystrybucyjnej i spalania

Polska jako kraj, w którym rolnictwo stanowi istotną część gospodarki, ma duży potencjał do budowy instalacji produkujących biometan.

Obecny mechanizm wsparcia dla wytwarzania energii z biogazu powinien objąć też produkcję biometanu na potrzeby sieci gazowniczej. Potrzebne jest przyjęcie i wdrożenie parametrów technicznych pozwalających na wtłaczanie biometanu do sieci dystrybucyjnej.

Potencjał produkcji biometanu w Polsce szacuje się na 8 mld m³. To stanowi oszałamiające 40% krajowego zapotrzebowania na gaz ziemny, które wynosi 20 mld m³. Spalanie tylko połowy z potencjalnych 8 mld m³ pozwoliłoby zaoszczędzić 7 mln ton węgla kamiennego rocznie.

1.4 Modyfikacja systemu taryfikacji ciepła

Wprowadzony ponad 10 lat temu system taryfowy dla wysokosprawnej kogeneracji nie przystaje do dzisiejszych realiów w postaci szybko rosnących cen emisji dwutlenku węgla, kosztów zakupu paliw i kosztów inwestycyjnych.

Należy go zmodyfikować i podnieść taryfy, aby w pełni odzwierciedlały ceny paliw i CO₂, wspierały przedsiębiorstwa efektywnie energetycznie i nadążały za zmianami na rynku ciepła i energii.

1.5 Zawieszenie kar za nieutrzymanie wymaganego poziomu zapasów

Zawirowania na światowym rynku węgla przekładają się na trudności w utrzymaniu wymaganych prawem zapasów. Niezwykle istotne jest tymczasowe odstępianie od karania wytwórców ciepła i energii elektrycznej za niespełnienie wymagań z powodu okoliczności od nich niezależnych.

2. EFEKTYWNOŚĆ ENERGETYCZNA, W SZCZEGÓLNOŚCI W SEKTORZE BUDOWLANYM

Podnoszenie efektywności energetycznej w sektorze budowlanym nie jest możliwe bez odpowiednich narzędzi - i ludzi - zapewniających przestrzeganie i wdrażanie norm dla nowych i starych budynków. Ich spełnienie powinno być ściśle kontrolowane a kary za uchybienia - nieuchronne. Należy rozszerzyć zakres dostępnych obecnie środków dyscyplinarnych i kontrolnych oraz zaostriżyć system gwarantujący przestrzeganie przyjętych norm.

Polska ma duży potencjał podnoszenia efektywności energetycznej: od termomodernizacji budynków, które odpowiadają za 40% krajowego zużycia energii począwszy, przez modernizację i wykorzystanie preizolowanych rur w sieciach ciepłowniczych, poprawę efektywności energetycznej procesów przemysłowych, aż po wdrożenie stosunkowo tanich, zaawansowanych i cyfrowych systemów zarządzania zasobami.

Efektywność energetyczna oznacza unikanie zużycia energii - jest więc jednym z najszybszych i najbardziej skutecznych rozwiązań optymalizujących jej zużycie.

3. OBJĘCIE DUŻYCH PODMIOTÓW PRZEMYSŁOWYCH KATEGORIĄ "ODBIORCÓW CHRONIONYCH"

Objęcie dużych producentów i podmiotów przemysłowych kategorią "odbiorcy chronionego" w rozporządzeniu wykonawczym do ustawy o zapasach, ropy naftowej, produktów naftowych i gazu ziemnego oraz zasadach postępowania w sytuacjach zagrożenia bezpieczeństwa dostaw paliw zwiększy przewidywalność biznesu i pomoże zarządzać ryzykiem, łagodząc skutki potencjalnych niedoborów na rynku surowców energetycznych.

4. WSPARCIE DLA ROZWOJU OZE I ZMIAN RYNKOWYCH

Rozwój energetyki wiatrowej na lądzie wymaga zmiany ustawy zwanej ustawą 10h. Zmiana umożliwi odblokowanie realizacji już przygotowanych projektów, co z kolei pozwoli szybko zyskać dodatkowe kilka GW mocy zainstalowanej w systemie.

Zalecamy też odstąpienie od planów zmiany obecnych zapisów ustawy o zagospodarowaniu przestrzennym, które pozwalają na sprawny przebieg procesu lokalizacji farm fotowoltaicznych o mocy >1MW. Proponowana zmiana może rozwój sektora PV w Polsce znacząco spowolnić.

Istotne jest też usprawnienie procesu wydawania warunków przyłączenia instalacji OZE do sieci. Dotyczy to zarówno małych, średnich, jak i dużych instalacji OZE.

Poprawę elastyczności rynku przyniesie zniesienie barier regulacyjnych utrudniających stosowanie umów cPPA, które stwarzają możliwość bezpośredniej sprzedaży energii dużym odbiorcom. Ten proces można wesprzeć przyjęciem rozwiązań typu *direct wire* dlatego też niezbędnym jest przyjęcie rozwiązań liberalizujących przepisy w zakresie linii bezpośredniej.

Tzw. *cable pooling*, umożliwiający przyłączenie do sieci w jednym miejscu kilku źródeł wytwórczych da możliwość zastąpienia wytwarzania z jednego źródła wytwarzaniem z innego w przypadku zmiany warunków zewnętrznych (np. kiedy zapada noc i instalacja PV przestaje pracować, ale zrywa się wiatr i jej brak kompensuje energia z farmy wiatrowej). Takie rozwiązanie pozwoli też podnieść stabilność sieci.

5. PLAN WSPARCIA DLA MAGAZYNOWANIA ENERGII

Magazynowanie energii będzie miało kluczowe znaczenie dla stabilności systemu i bezpieczeństwa energetycznego. Polski rząd powinien już teraz przygotowywać plan wsparcia rozwoju szeroko rozumianego rynku magazynowania energii elektrycznej (systemy wsparcia dla instalacji magazynowania). W dalszej perspektywie koniecznym będzie również przyjęcie analogicznych rozwiązań dla instalacji wytwarzania i magazynowania zielonego wodoru.

6. DOCENIENIE WYSIŁKÓW PRZEDSIĘBIORSTW NA RZECZ ZWIĘKSZANIA EFEKTYWNOŚCI ENERGETYCZNEJ I WDRAŻANIA ROZWIĄZAŃ Z ZAKRESU GOSPODARKI OBIEGU ZAMKNIĘTEGO

Podnoszenie efektywności energetycznej i dążenie do gospodarki obiegu zamkniętego to samo sedno unijnej polityki na rzecz czystej i konkurencyjnej gospodarczo Europy. Wiele przedsiębiorstw stara się wcielać wskazane tam zasady w życie kosztem własnej konkurencyjności, także na rynku polskim. Ich działania należy docenić jako dobre praktyki i przykłady do naśladowania, a także prowadzić w ścisłej współpracy biznesu z administracją publiczną kampanie edukacyjno-informacyjne promujące nie tylko recykling, ale także np. powrót do logiki naprawiania sprzętu i zmiany wzorców konsumpcji. Uwzględnienie kategorii efektywności energetycznej i wdrożenia zasad gospodarki obiegu zamkniętego (np. planów buy-back, czy prowadzenia pogwarancyjnych serwisów naprawczych) w przetargach publicznych dałoby dobry przykład i impuls do zmian całym branżom przemysłu i dużym przedsiębiorstwom.

Dobrym środkiem w realizacji tego celu byłoby także wprowadzenie rozwiązań, które skutkowałyby wzrostem wartości praw majątkowych wynikających ze świadectw efektywności energetycznej.

